



Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet	53/19	27.08.2019
Kommunestyret	62/19	27.08.2019

Saksframlegg høringsuttalelse - Kjelstadfossen kraftverk - fra Selbu kommune

Rådmannens innstilling

1. Selbu kommune tilrår at konsesjonssøknaden for Kjelstadfossen kraftverk fra Selbu Energiverk AS imøtekommes som omsøkt.
2. Selbu kommune legger vekt på at Kjelstadfossen kraftverk gir miljøvennlig kraftproduksjon, og økt verdiskaping i kommunen.
3. Den samfunnsmessige og miljømessige gevinsten av utbygginga vektas å være større enn summen av de negative konsekvensene, slik at kommunen tilrår utbyggingen.

Behandling i Formannskapet - 27.08.2019

Nils-Even Fuglem stilte spørsmål om sin habilitet da han har eierinteresser i Prestfossen.

Nils-Even Fuglem fratradte.

Votering: Nils-Even Fuglem erklæres inhabil da han har grunneierinteresser i Prestfossen som økonomisk kan påvirkes av dette vedtaket. **(Enst. 6 stemmer)**

Forslag fra A.Trøite:

1. Selbu kommune tilrår at konsesjonssøknaden for Kjelstadfossen kraftverk fra Selbu Energiverk AS ikke imøtekommes.
2. Selbu kommune mener Selbu allerede har etablert en betydelig produksjon av fornybar energi, i form av vannkraft, samt Stokkfjellet vindkraftverk som er under bygging.
3. Den samfunnsmessige og miljømessige gevinsten av utbygginga vektas å være mindre enn summen av de negative konsekvensene

Votering: Forslaget fra A.Trøite settes opp mot forslaget fra rådmannen. Forslaget fra A. Trøite vedtas med 4 (A. Trøite, K.Uthus, A.K.Skotnes, og S.Berge) mot 2 stemmer. (O.M.Balstad og O.E.Aashaug)

Innstilling i Formannskapet - 27.08.2019

Formannskapet vil rå kommunestyret til å fatte følgende

V e d t a k:

1. Selbu kommune tilrår at konsesjonssøknaden for Kjeldstadfossen kraftverk fra Selbu Energiverk AS ikke imøtekommes.
2. Selbu kommune mener Selbu allerede har etablert en betydelig produksjon av fornybar energi, i form av vannkraft, samt Stokkfjellet vindkraftverk som er under bygging.
3. Den samfunnsmessige og miljømessige gevinsten av utbygginga vektet å være mindre enn summen av de negative konsekvensene

Behandling i Kommunestyret - 27.08.2019

Nils Even Fuglem stilte spørsmål om sin habilitet da han har eierinteresser i Prestfossen.

Nils Even Fuglem fratrådte.

Votering: Nils-Even Fuglem erklæres inhabil da han har grunneierinteresser i Prestfossen som økonomisk kan påvirkes av dette vedtaket. **Enst. (24 stemmer)**

Hans Chr Aasen tiltrådte.

Ole Einar Aashaug fremmet rådmannens innstilling.

Votering: Formannskapets innstilling settes opp mot forslaget fra O.E.Aashaug. Formannskapets innstilling vedtas med 17 mot 8 stemmer. O.E. Aashaug, O.M. Balstad, T.Ø.Mebust, P.E.Sæther, A.R.Rotvold, T.Olsen, O. Kjøsnes, J. Aftret

Vedtaket i Kommunestyret - 27.08.2019

1. Selbu kommune tilrår at konsesjonssøknaden for Kjeldstadfossen kraftverk fra Selbu energiverk AS ikke imøtekommes
2. Selbu kommune mener Selbu allerede har etablert en betydelig produksjon av fornybar energi, i form av vannkraft, samt Stokkfjellet vindkraftverk som er under bygging.
3. Den samfunnsmessige og miljømessige gevinsten av utbygginga vektet å være mindre enn summen av de negative konsekvensene.

Saksopplysninger og vurderinger

Samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser

Tiltaket vil bidra til ny produksjon av fornybar energi, og bidra til å oppnå nasjonale klima- og energimål. Bygging av omsøkte kraftverk vil gi samfunnsmessige fordeler gjennom inntekter til eierne (Selbu kommune), grunneierne, fallrettighetshavere, kommune og staten. I tillegg vil byggingen bidra til den lokale og nasjonale kraftoppdekningen, og lokale arbeidsplasser. Tiltaket vil bidra til videreutvikling av lokalsamfunnet. Generelt vil tiltaket styrke næringsgrunnlaget for fallrettighetshaverne, samt bidra til å sikre bosettingen i regionen.

Anlegget skal beskattes iht. gjeldende regler for eiendomsskatt. dersom kommunen har vedtak om utskrivning av eiendomsskatt for kraftanlegg. For kraftverk med ytelse på 10 MVA eller større skal det svares grunnrenteskatt til staten, samt naturressursskatt til kommune/fylkeskommune. Vannkraftutbygginger over en viss størrelse må også betale konsesjonsavgifter¹, og eventuelt avgi en viss andel av produksjonen i form av konsesjonskraft².

Klima

Fornybar energi fra vannkraft gir ikke klimautslipp, og kan erstatte andre former for forurensende energiproduksjon. Selbu kommune ønsker fortsatt videreutvikling og produksjon av ren energi, og bidra til å oppnå nasjonale klima- og energimål. Kraftverket vil produsere 12,6 GWh, tilsvarende nettoforbruket i husholdninger for drøyt 1700 personer³.

Tiltaket vurderes til å være i tråd med regional planstrategi for Trøndelag til 2020; «Hovedoppgaver i klimasammenheng vil være å bidra til overgang fra fossil til fornybar energiproduksjon, og energieffektivisering i både produksjon og bruk». Regional plan 2015-2020 for klima og energi i Sør-Trøndelag sier: «bidra til økt produksjon og anvendelse av fornybar energi» og «[ø]ke produksjon som særlig gjelder utbygging av småkraftverk».

Landskap og friluftsliv

Middelvannføring i elveløpet er i dag 7,7 m³/s. Etter utbygging blir minstevannføring satt til 0,85 m³/s om sommeren og 0,45 m³/s om vinteren. En betongdam på 10-11 meter høyde og 20-40 meter bredde, demmer opp inntaksdammen, som vil strekke seg ca. 300 meter oppstrøms (10 daa). Det blir et massedeponi på ca. 80x150 meter på sørsiden ved utløpet. Anlegget vil være ca. 30-40 meter nede i juvet eller under bakken.

Elven fra Selbusjøen til Kjelstadfossen i Selbu kommunes egen kartlegging av 1.1.2014⁴ kategorisert som «friluftsområde for nærliggende boligområder og fisketurister» med blant annet «noe» brukerfrekvens og «litt» opplevelsesverdier, og med «viktige naturtyper og er populær for fiskere».

Fossefallet er visuelt pent, og utgjør en opplevelsesverdi for utøvere av friluftsliv som benytter området, men brukerfrekvensen antas å være lav, og området er allerede sterkt påvirket av tidligere endringer og kultivering. Fossen er godt synlig, men øvre del av anlegget blir mer skjult. Padlemiljøet er en regional brukergruppe på 50-100 personer som benytter hele det aktuelle området, og anleggsområdet antas å gå tapt for dette formålet. Fiskelokalitetene antas å bli lite berørt av anlegget, med unntak av nærmeste kulp nedstrøms fossen. Området i skog og

¹ <https://snl.no/konsesjonsavgifter>

² <https://snl.no/konsesjonskraft>

³ SSB, 08313: Nettoforbruk i alt av elektrisk kraft i husholdninger per innbygger (kWh), etter statistikkvariabel og år – 7280 kWh per innbygger per år 2017: <https://www.ssb.no/statbank/table/08313/tableViewLayout1/>

⁴ <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00004741>; i forbindelse med nasjonal kartlegging etter Miljødirektoratets veileder M98-2013 *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder*: <https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/Dataset/Details/31>

jordbruksområder utenom elvestrengen vurderes til å være lite brukt til friluftsliv, og blir også i liten eller ingen grad påvirket av selve kraftverket. Kommunen vurderer elvestrengen til å ha en viss verdi for friluftslivet i kommunen.

Biologisk mangfold

Delen av Garbergelva fra FV705 opp til Kjelstadfossen er i Naturbase registrert som «*viktig bekkedrag*» (verdi B), der det som gjenstår av elvens «*kantsoner utgjør et viktig element i et ellers intensivt drevet jordbrukslandskap*». Flere utredningsrunder har bekreftet at årsaken til få registreringer i offentlige databaser skyldes mangelfull kartlegging i området⁵. Blant annet har supplerende undersøkelser ved Prestfossan vist høyere biologiske verdier enn tidligere kjent, og flere av disse er sårbare for redusert og variert vannføring, og/eller befinner seg på fuktig, kalkrikt berg eller i fossesprutsoner⁶. Selbu kommune støtter derfor Fylkesmannen i at kunnskapsgrunnlaget må kvalitetssikres.

Elvemusling⁷ finnes i Dragstelva, og er tidligere funnet i Garbergelva, som antas å være egnet biotop for eventuell forekomst eller reetablering. Det er ikke gjort funn de senere år, men deler av strekningen er ikke kartlagt. Elvemusling er en norsk ansvarsart, fordi Norge har to tredeler av den europeiske populasjonen, og arten har derfor en egen nasjonal handlingsplan⁸.

Fylkesmannens fremmet i høringsuttalelsen innsigelse som gjelder fisk/ørret, og skriver: «*Et nytt varig inngrep er*» (...) «*en vesentlig forringelse av funksjonsområdet til ørreten i influensområdet*». Kommunens vurdering er at selv om ørreten ikke går opp Kjelstadfossen, bør det avklares nærmere om endret vannføring, vannstandsfall (stranding av fisk) og føring av vannet i rør utenom elveløpet, kan varig påvirke vannøkosystemet og fisk. Primærproduksjonen i naturen langs vassdraget og partikkelstrøm i vannet kan ha innvirkning på fødetilgangen for konsumentene i elven.

500-1000 meter fra anlegget finnes sju skjermete registreringer for én sensitiv, totalfredet, men livskraftig dyreart (LC). Den er ikke omtalt i konsekvensutredningen (gjelder anleggsperioden).

Samlet belastning på elvenaturen i Selbu og det regulerte Nea-Nidelva-vassdraget er stor. Gode avbøtende tiltak er listet opp i konsekvensvurderingen, og flere avbøtende og kompenserende tiltak kan ytterligere redusere påvirkningene av en utbygging: Eksempelvis hensyn i anleggs- og driftsfasen, fisketrapper, gytegrus, etablering av kunstige fossesprutsoner, hindre partikkelavrenning, og sikre levesteder for arter som er vannlevende eller knyttet til kantvegetasjon eller variert vannstand. Kompenserende tiltak kan være å forbedre andre vassdrag, stryk og fosser i Selbu, åpne bekker, fikse kulverter og kunstige fiskesperrer o.l.

Øvrige vurderinger

Utbyggingsområdet i kommuneplan er definert som LNFR (landbruks-, natur- og friluftsområde)⁹. Kommunens vurderinger i forbindelse med høringen for Prestfossan datert 16.02.2012, viste ikke noe nevneverdig rundt samiske interesser, reindrift eller kulturminner lenger opp i elven, men Kjelstad mølle befinner seg ved Kjelstadfossen. Viser til Sametingets, reindriftens og fylkeskommunens egne høringsuttalelser. Kommunen vurderer det til at kraftverket ikke har nevneverdig påvirkning på skogsdrift eller jordbruk i området. Vurderinger

⁵ <https://www.nve.no/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=8169&type=V-1>

⁶ Fem flere rødlistede arter av lav og sopp, samt sju flere viktige naturtyper. Mer ventes å bli registrert (spesielt moser). <https://naturvernforbundet.no/getfile.php/13137064-1536760082/Fylkeslag%20S%C3%B8r-Tr%C3%B8ndelag/%C3%98V%20Notat%204-2017%20Garbergselva%20%28002%29.pdf>

⁷ <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1377/m1377.pdf>

⁸ <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1107/m1107.pdf>

⁹ Planbestemmelser 5032 2009-000-4 - Kommuneplanens arealdel 2014 – 2024

<https://kart4.nois.no/varnes/Content/plandialog/GetGIplanregisterFil.aspx?systemid=0ca5f76aae9147719408486cf7f161ab&k=5032&arkivnavn=WINMAP>

etter naturmangfoldloven, vannforskriften og annet lovverk, samfunnssikkerhet og øvrig forventes utført av NVE.

Konklusjon

Selbu kommune stiller seg positiv til søknaden om utbygging av Kjelstadfossen kraftverk. Selbu kommune står selv som søker, gjennom fullt eierskap i Selbu Energiverk AS, og utbyggingen er i tråd energiverkets verdigrunnlag og målsetting. Kommunen vurderer at hensyn til klimaomstilling, ren energi uten klimautslipp, og andre positive samfunnsmessige og økonomiske effekter av Kjelstadfossen kraftverk, tilsier en positiv innstilling.

Selbu kommune mener at disse positive effektene av tiltaket veier godt opp for de negative momentene som kommer fram i konsekvensutredningen, i andre høringsvar kommunen er kjent med, samt kommunens egen vurdering av ulike tema, som biologisk mangfold og friluftsliv.

Selbu kommune stiller enkelte spørsmål ved kunnskapsgrunnlaget, og oppfordrer til noen flere vurderinger. At det foreligger en viss usikkerhet, tilsier likevel ikke at en behøver å ta i bruk føre-var-prinsippet. Sett samlet vurderer kommunen de potensielle negative konsekvensene til å ikke være store nok til å takke nei til de ønskede, positive effektene av tiltaket.

Selbu kommune forventer at det blir gjort gode avbøtende og kompenserende tiltak, som forespeilet i regi av denne utbyggingen. Også kommunen selv kan, i samarbeid med grunneiere, kraftprodusenter og lokalt næringsliv, gjennomføre ulike slike tiltak i Nea-Nidelva-vassdraget, til fordel for ørretbestanden og andre arter som er påvirket av vannkraft og regulert vannstand i kommunen. Ofte kreves ikke store ressurser, men gjennomføringsevne. Kommunen har allerede gjort tiltak i form av *Elv i elv* i Nea, og det vil snart bli levert en rapport fra HydroCen-prosjektet, med flere anbefalte tiltak innen blant annet miljødesign tilknyttet vannkraft¹⁰.

¹⁰ «HydroCen er nasjonal storsatsning for forskning på miljøvennlig energi. Forskere jobber sammen med kraftprodusenter, leverandørindustri og forvaltning for å utvikle nye løsninger og roller for vannkraft i fremtidens miljøvennlige energisystem.» <https://www.ntnu.no/hydrocen> - <https://www.ntnu.no/hydrocen/milj-design>